

Bohate žně – bohaty pola Boha?

**Nichtó njeje žiwy z teho,
zo ma wjele kubłow.**

Lukaš 18,15

Jezus wužiwaše rady, hdyž měješe ludžom něšto prajić, stawizny a přirunanja. Jónu rěčeše wo buru, kotrehož polo běše derje njesło. Na to zwottorha swoje bróžnje a natwari sej wjetše. Potom praji sej bur: „Luba duša, ty maš wulki skład na wjele lět; měj nětk pokoj, jěs, pij a budź dobreje mysle!“ Ale Bóh praji jemu: „Ty blaznje! Tutu nóc budže so twoja duša wot tebe žadać. A komu budže potom słušeć, štož sy sej nahromadźił?“ To je krótka stawizna, ale chowa cyle aktualne poselstwo w sebi.

Poprawom je bur, wo kotrymž bě Jezus rěčał, sympatiska wosoba, dokelž móžeše derje hospodarić a swoje předewzaća ze wšej mocu zwoprawdźić. Žně běchu dobre, najskerje nic jenož pola njeho, ale po cyłym kraju. To dowjedže k temu, zo bychu płaćizny za zorno spadowali, dokelž je přewjele na wikach. Na kóncu njezwostanje přewysoki dobytěk. Bur pak spózna tutón problem sčasom a inwestowaše do nowych wulkich bróžnjow. Nětko móžeše žito składować a potom pak za sebje wužiwać abo je předawać, hdyž by najwjace dobytka přinjesło. Sympatiska na nim je tež, zo njemysli jenož na džěto. Hdyž bě wšo zdokonjał, praji při sebi: „Jěs, pij a budź dobreje mysle!“ Snadž měješe tajku prawu kermušu na mysli, kaž je so něhdy tež pola nas swjeciła. Rytmus žiwjenja trjeba wšědny dzeń a swjedzeń, džěto a wotpočink. Snadž pak ménješe tež, zo móže wotnětk bjez wjetšeje prócy derje žiwy być.

Tola namakatej so pola bura, wo kotrymž bě Jezus powědał, tež dwě njesympatiskaj kajkosći. To přenje je, zo rěči jenož wo sebi, wo swojich předewzacach a wo swojim derjeměću. Wón njespomni ani na swoju swójbu ani na ludži, kiž na statoku sobu džětaja. Wšitku předewzacelsku energiju našeho bura w česći, ale wón je jenož jedyn mjez mnohimi. Dokelž mysli jenož na sebje, njewidzi tež tych, kotřiž su w bě-

dže žiwi. Ničo so njepriji wo tym, zo by chcył něšto wot swojeho bohatstwa wotědać.

W našim kraju smy tak derje zastarani ze wšěm, štož za žiwjenje trjebamy. Tola zrědka so na tych spomina, kiž nam tole zmóžnja. Džěto wšitkich, kotřiž džětaja na polach a w hródzách, w transportnistwje, w młynach, w pjekarnjach a w druhich zawodach mamy sej česćić a wažić. Tež na twarske rjemjesła a na wikowanje njesměmy zabyć. Džak jich wšěch prócy njedyrbi nichtó w Němskej z hlódom tradać.

Druhi wulki zmylk bura bě, zo bě na Boha zabył a na žohnowanje, kotrež je wot njeho wušto. Jeho polo běše derje njesło, ale to bě za njeho samozrozumliwe. Stwórba bě wužiwał, ale stworićelej so njebě džakował. Bóh Knjez pak nima jenož móg

k dawanju, ale ma tež móg, swoje dary za so wzać. Stawizna skónči so hróžbnje za bura: „Tutu nóc budže so twoja duša wot tebe žadać. A komu budže potom słušeć, štož sy sej nahromadźił?“ Tute prašenje steji tež před nami: Komu budže słušeć, štož smy sej w běhu žiwjenja nahromadźili?

Jezusowe přirunanje njech je jasne poselstwo za nas: Bohaty pola Boha njeje tón, kiž wjele wobsedzi, ale tón, kiž – njech je chudy, njech je bohaty – njezabudže na swoju swójbu, na swojich sobudželačerjow a na tych, kotrymž so hubjeňšo wjedže. Bohaty před Bohom je tón, kiž so jemu za wšitke žohnowanje džakuje a jemu česć dawa. Bohaty je tón, kiž liči ze swojej zachodnosću a je za kóždy dzeń, kiž so jemu tu na zemi dari, z wutroby džakowny.

Jan Malink

Bohate běchu žně.

Sel – waždy element žiwjenja

Lube džěci, w jednym z najznačich swojich předowanjow, w předowanju na horje, praji Jezus: „Wy sće sel zemje.“ Ale što drje je wón z tym mě-

nił? Chcu džensa z wami wuslědźić, što to za nas rěka a woznamjenja.

Jedne je jasne: Wšitcy znajemy sel a ju najskerje kóždy dzeń jěmy. Bjez sele ničo derje njesłodži. Předstajće sej raz, zo bychmy nudle bjez sele warili. Te njebychu jara słodželi. Selić móžeš najkotwrotniše wěcy. Tak dawa samo seleny lód abo seleny šokoloda.

Ale što chcyše Jezus rjec, hdyž je prajił: „Wy sće sel zemje“? Koho je z tym měnił? Swojich najlěpšich přećelow? Jezus jenaž jich njeměni, ale rěči k wšitkim ludžom, kotřiž jemu wěrja a přisłuchaja. Ty a ja smój sel zemje. Nas wšěch Jezus napomina, zo dyrbymy sel być. Tola što to woznamjenja?

Něhdy bě sel za ludźi hišće wažniša hač džensa. Njemějachu hišće chlódzaki a wjedro w lécu bě chětro ćopłe. Temperatury postarachu so wo to, zo so jědž spěšnje skazy. Zo bychy temu zadžěwali, trjebachu ludžo sel. Žiwidła z wjele selu so dlěje dźerža. Tak kładzechu wjele jědže do sele, zo njeby so tak spěšnje skazyła.

Wy sće sel zemje. Z tym móht Jezus rjec: Wy sće wažni, zo by zemja dale wobstała a měrliwe zhromadne žiwjenje móžne było. Jako křesćenjo mamy za to wot Boha prawidła a kaznje, po kotrychž mamy žiwi być. Sel je za naše žiwjenje na kóždy pad trěbna. Runje tak wažni su wšitcy ludžo. Bjez sele zwjetša njesłodži. Z prawym mnóstwom sele pak słodži wjele lěpje.

A tajcy smy tež my křesćenjo. Mamy k temu přinošować, to dobre zesylnić z tym zo džělmy, tróštujemy, zwady wujednawamy, sej pomhamy a mjez sobu rěčimy.

Sel ma hišće dalšu wosebitosć. Wona je jara sylna. Móže samo ludźi we wodze nosyć. Jako čłowjekoj smy tež sylni. Mamy móc, dobroty činić. A tutu móc měli zhromadnje wužiwać. **Maria Wirtheč**

Eksperiment: Móc sele

Mały eksperiment pokaza nam móc sele. Trjebaće za njón:

- ✓ wjetšu škleńcu z wodu
- ✓ wulku lžicu
- ✓ sel
- ✓ čerstwe a syre jejko

Rys.: Maria Wirtheč

Wzmiće škleńcu z wodu a položće do njeje jejko. Što móžeće při tym wobkedźbować?

Wzmiće jejko zaso won a dajće 2–3 lžicow sele do škleńcy wody a přeměšejće wodu ze lžicu, doniž njeje sel dospołnje rozpušćena. Položće jejko zaso skedźbliwje do škleńcy wody.

Što so nětko z jejkom stanje?

Pokiwy

Serbske džěćace kemše

Wot oktobra budu na serbskich kemšach w Budyskej Michatskej cyrkwi tež zaso prawidlownje kemše za džěci. Wjeselimo so, zo je młoda gymnazistka Leńka Meyerec tutón nadawk za jedne lěto přewzała. Přenje budu 6. oktobra w 10.15 hodž. Wutrobne serbske džěci na nje přeprošujemy.

Mato Krygař

Swjatočnosť na Tuchorju

Džak darom z Pětriskej wosady a spěchowanja Maćicy Serbskeje a Załožby za serbski lud móžeše so w septembrje row hudźbnyka Heringa na Tuchorskim pohrjebnišću w Budyšinje wobnowić. Tež narowna plata seminarskeho direktora Dresslera so ponowi. Njedželu, 6. oktobra, w 17 hodž. wotměje so při rowje swjatočnosť z dujerskej hudźbu. Porěčtaj hudźbny nakładnik Měrko Šolta a muzejownik Hagen Schulz. We 18 hodž. přizamknu so wječorne kemše z fararjom Tiede w Tuchorskej cyrkwi, do kotrychž so tež serbsčina zaprija a kiž so tehorunja hudźbne wobrubja. **Evelyn Fiebiger**

„Swjatok“ w Rakecach

W swojej knize „K brjoham nadźije“ pisa Trudla Malinkowa wo serbskich wupućowarjach do zamórskich krajow w 19. lěstotku. Tež w Rakecach je wobsah knihi hižo předstajita. Na wosadnym wječorku „Swjatok“ sobotu, 2. nowembra, w 17 hodž. budže awtorka nětko rozprawjeć, kak potomnicy wupućowarjow džensa swoje serbske herbstwo pěstuja.

Günter Holder

Džělarnička Bjesadow

Lětuša džělarnička Bjesadow wotměje so sobotu, 26. oktobra, w ewangelskej šuli w Bukecach, Šulska dróha 7.

Sćěhowacy program je předwidžany:

- 14 hodž. zahajenje z nutrnosću; po tym rěčne zwučowanja a konwersacija, rěčni motiwatoroj projekta ZARI za narańše kónčiny so předstaja; swačina
- 16 hodž. dwurěčne džiwadło za pěstowarske a šulske džěci a serbsce wuknjacych dorosćenych „Čmjeła Hana wočakuje wopyt“ na wosadnej žurli při farje (darmotny zastup)

17 hodž. kónč

Na zarjadowanje, wosebje tež na džiwadło, su wšitcy zajimcy zbliska a zdaleka wutrobne přeprošeni, tež štóž žanej Bjesadze njepřišluša. Wutrobne přeprošujetej

**Bukečanska Bjesada
a Serbske ewangelske towarstwo**

Hłowna zhromadźizna SET

Předsydstwo přeprošuje wutrobne na lětušu sobustawsku zhromadźiznu Serbskeho ewangelskeho towarstwa na reformacijskim dnju, 31. oktobra, do Njeswačidła, hdžež bě so towarstwo před 30 lětami založilo. Zezdženje zahaji so w 14 hodž. na wosadnej žurli w cyrkwi.

Dnjowy porjad:

1. witanje a swačina
 2. rozprawa předsydstwa
 3. rozprawa rewizorow
 4. schwaljenje rozprawow
 5. namjety za dalšu džělawasć towarstwa
 6. přednošk sup. n. w. Jana Malinka: „W službje za cyrkej a Serbow – 30 lět Serbske ewangelske towarstwo“
- Kónč budže někak w 17 hodž.

Člonoj towarstwa a hosćo, kotřiž so za serbske ewangelske wosadne žiwjenje zajimuju, su lubje wítani.

Mato Krygař, předsyda

Němsko-serbske swójbne kemše we Wojerecach

Premjera je přeco něšto cyle wosebite. A tak njeběchu njedzělu, 15. septembra, jenož kemšerjo wćipni, što jich wočakuje, ale předewšěm džěci Witaj-pěstowarnje w Čisku. Někotre tydzenje hižo běchu so na tutu Božu službu přihotowali. Fararka Jadwiga Malinkowa ze Slepoho bě w předpolu samo wjacěkroč pola nich na wopyće w pěstowarni byla.

Nětko wjeselachu so wšitcy na přenje

němsko-serbske swójbne kemše w našej Janskej cyrkwi. Fararka Malinkowa nawjedowaše tutu derje wopytanu Božu službu, kotraž steješe pod heslom „Moja, twoja, Boža ruka“. Čiścanske džěci pokazachu, što běchu wšitko nawuknyli a jimachu młodych a starych ze serbskimi spěwami. Zhromadnje a z pohibami modlachmy so psalm 104. Fararka Malinkowa předowaše wo Božej stwórbje, cyle džensnišemu

časaj wotpowěduju z pomocu małych WhatsApp-wobrazkow. Pěstowarske džěci běchu so tehorunja z tutej temu zaběrali a prezentowachu hordže swoje samomolowane wobrazy k stawiznje wo stworjenju swěta. Hnujacy spěw „Eine handvoll Erde“ namoľwješe džěci a dorosćenych, našu zemju zachować.

Po Wótčenašu a požohnowanju w němskej a serbskej rěči zakónči kantor Johannes Leue tutu wosebitu Božu službu z wjesoľym spěwom, ke kotremuž so džěci zahoriće sobu pohibowachu.

Wuhotowanje tuteje Božej služby, zrozumliwe spěwy z džěćaceho spěwnika „Zernička“ a předowanje so tak wulkotnje hromadže hodžachu, zo móžachu wšitcy – tež ći, kotřiž serbsce njerozumja – wšo derje scěhować. Fararce Malinkowej słuša za to wulki džak! Džak pak tež Birgiće Leonhardt a jeje teamej z Witaj-pěstowarnje w Čisku.

Přěnim němsko-serbskim swójbny m kemšam přizamkny so zhromadnje kofej. Ze znatym spěwom móžemy rjec: „Danke für diesen guten Morgen. Džak ći za dobre nowe ranje“. Bě to wuspěšna premjera, z kotrejež móhla so tradicija w našej Janskej cyrkwi stać – tak tenor kemšerjow.

Sigrun Nazdalina
z němčiny T.M.

Fararka Malinkowa a kantor Leue z džěćimi Čiścanskeje pěstowarnje w Janskej cyrkwi
Foto: Sigrun Nazdalina

Nadžija za swět – ekumeniske zetkanje w Drježdźanach

Wot 13. do 15. septembra wotměwaše so w Drježdźanach ekumeniske zetkanje „Nadžiju za swět žiwi być“. Organizowało bě je Džělowe zhromadženstwo křesćanskich cyrkwjow w Němskej (ACK) hromadže ze wšelakimi ekumeniskimi partnerami. Bě to zdobom spominanje na ekumeniske zhromadźizny w NDR kónc 1980tych lět. Jich kónčna zhromadźizna wotmě so nalěto 1989 w Drježdźanach a bě wažny dydk na puću k politiskemu přewrótej. Wjele tehdyšich wobdźělnikow angažowaše so za politiske noworjadowanje po 1989. Tak postarachu so tež wo to, zo so hłowne hesla tehdyšeho hibanja – sprawnosć, měř a zachowanje stwórbje – do preamble sakskejew ustawy zapisachu a z tym hač do džensnišeho wobydlerjow a politiku w Sakskej napominaja.

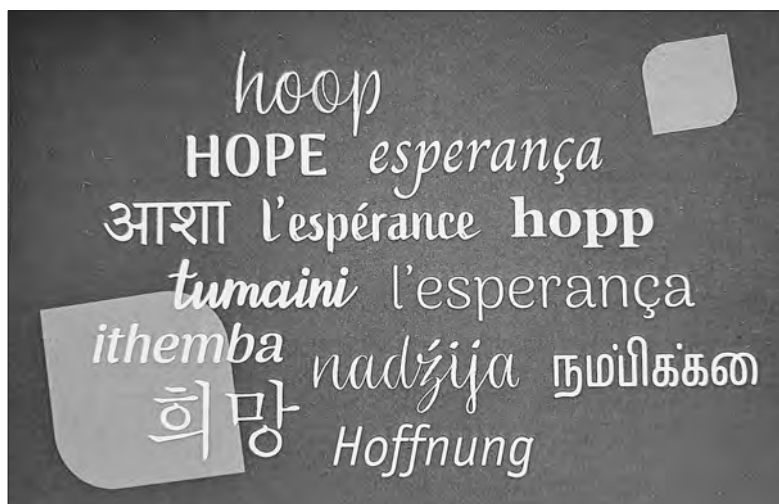
Wokoło 170 wobdźělnikow z cyleje Němskeje so na zetkanju wobdźěli,

mjez nimi tež hosćo z Europy a zamórskich krajow. Zhromadne modlitwy, debaty a džěłarnički wuwědomichu wšitkim, zo su hesla sprawnosć, měř a zachowanje stwórbje džensa runje tak aktualne kaž před 35 lětami. Sylne dešće, wysoka woda a rozwaliny Carolineho mosta zdachu so kaž znamjo, pokazowace na naš skónčowanje počah k stwórbje a sobučłowjekej.

Jako delegatku Centralneho wuběrka swětoweje rady cyrkwjow běchu mje prosyli, hromadže ze zastupjerku swobodnych wosadow rańšu nutrnosć w Cyrkwi našeje knjenje přewzać. W srjedzišću naju předowanja steješe list na džěci, kiž běchu delegaća 1989 napisali. W jasnych słowach běchu tam nadawki a wužadanja formulowali, kiž nas džensnišich dale zaběraja.

Wjeršk zetkanja běchu njedzělniše kemše w Křižnej cyrkwi. Tam wudžělichu so na kóncu wšelake póstowe kartki, kiž maja nadžiju budzić a so dale dawać. Na jednej z kartkow so słowo „nadžija“ we wšelakich rěčach wotćišća, mjez druhim tež serbsce. „Nadžiju za swět žiwy być“ njeje přeco lochko, kaž rozmoľwy w Drježdźanach wospjet pokazachu. Zhromadnosć, spěw a modlitwa móžeja pak być wažna zepěra na tutym puću.

Lubina Malinkowa

Póstowa kartka ze słowom „nadžija“ we wšelakich rěčach

„Hladajće, štož žiwjenju služi“

Lětuši domizniski dzeń w Čornym Chołmcu jasne wuznaće za rěč a wěru

Wótčenaš modli so Korla Młynk (87) hišće serbsce. Tež druhu štučku kěrluša „Njeh Bohu dźakuje“ spěwa stajnje serbsce. „Pochadžam z Brětnje. Mojej dźědaj a wowce běžnje serbowachu. Naša swójba mješe statok při źórle njedaloko džzensnišeho Krabatoweho młynka. Mój nan tam hrjebje čisceše“, powědaše džzensniši Wojerowčan na 18. serbskim ewangelskim domizniskim dnju 18. awgusta w Čornym Chołmcu. Hłuboko jimachu jeho kemše.

Chór Židžino pod nawodom dirigenta Pětra Cyža wobrubu kemše ze spěwami „Ow wola lubosće“, „Běži woda, běži“, „Pój, wutroba, a wjesel so“ a „Njeh su puće ruńe“. Sigrun Nazdalina a Bernd Bramborg přednjeseštaj próstwy dwurěčnje. Mjez druhim prošestaj wo zachowanje serbskeho luda a wo dobrou zhromadnosć Serbow a Němcow. Slepjanska fararka Jadwiga Malinkowa předowaše wo Bohu jako lěkarju a hojerju (Luk 13,10–17; Mójz 2). Předstaji dónt žony, kotraž bě lěta dołho chora a wuzamknjena była. Jezus ju wuhoji a wo hańbi wšěch ludakow w jich krutych předstawach, mjenjenjach a hódnoćenjach. „Hladajće, štož žiwjenju služi“, předowaše fararka – tež z widom na Serbow. „Žonu wotwjazachu z jeje chorosće. A ludźi wotwjazachu z jich krutych mjenjenjow.“ Zhromadnje ze sup. n. w. Janom Malinkom z Budyšina, fararjom dr. Stefanom Reicheltom z Blunja a z generalnej superintendentku Theresu Rinecker wona Božu službu swjećeše.

Po kemšach podachu so z kremserami abo tež pěši do Krabatoweho młynka. „Domizniski dzeń je swjedžen žiwjenskeje radosće, hordosće a sebjewědomja. Móžemy so prašeć: Zwotkel pochadžamy, hdže stejimy, dokal pónđzemy?“, praji Theresa Rinecker. Runje pola Serbow začuwa wona wosebitu hłubokosć wěry, zwjazanu ze žiwjenskeje radosću. Runje z teho čerpaja swoju móc. Čestnohamtske iniciatwy Serbow sej wona jara waži. „Jako krajna cyrkej podpěrujemy domizniski dzeń financielnje. Přirada za serbske naležnosće našeje krajneje cyrkwje je wažny gremij.“

Pisomny postrow posředkowa Daniel Schmidt, kotryž je wot lěta 2023 superintendent cyrkwinskeho wokrsja šleskeje Hornjeje Łužicy. Ze swojej rěču maja Serbja fundament, kotryž měli přichodnym generacijam dale dać, wón wuzběhny.

„Bjez wěry njeje žiweje serbskeje rěče. Dyrbimy zdobom za wobaj stołpaj dźětać. Při tym je přeco zaso motivacija wažna“, měni Marija Šotćic. Wot 2022 je wona jako sobudźělačka Domowiny motiwatorka za serbsku rěč wokoło Wojerow a Kulowa. Za domizniski dzeń w Čornym Chołmcu bě wona přitkowaki za dźěci přihotowała, z motiwami Wojerowskeje drasty, ze serbski-

Kemše w pońnje wobsadźenej Čornochołmčanskej cyrkwi

mi barbami, z lutkami a dalšimi motiwami. Z dźěćimi na domizniskim dnju někotre přitkowaki pasleše. „Wažne je za mnje, rěč transportować“, měnješe motiwatorka. „Za to mamy tež po nowych pućach kročić.“

W bróžni Krabatoweho młynka knježeše popołdnu wjesola zhromadnosć. Rakečanscy dujerjo piskachu. Zhromadnje zanošowachu wopytowarjo serbske ludowe spěwy. Pěstowarnja „Krabat“ w nošerstwje AWO předstaji krótki program ze spěwami a rejemi. Dźěći běchu rjenje zdrasćeni jako Krabat, kantorka, čorny młynk, mlynsy pacholjo a holca w swjedženskeje drasće. Tež holcy nałožkoweje skupiny z Čorneho Chołmca pod nawodom Sunhildy a Petera Schreiberu předstajichu program z wjacorymi rejemi.

Wjele pomocnikow skutkowaše na domizniskim dnju sobu, hač z wosady, wjesneje rady, Krabatoweho młynka a nałožkowych skupin. „Dóstawamy tež podpěru

z druhich wsow kaž ze Spal a z Horow. To je so přez zarjadowanja ‚Krabat-Saga‘ tak wuwilo“, praji kubtarka a sobuorganizatorka Silvia Stephanowa z Čorneho Chołmca a wuzběhny: „Smy jara dźakowni za tajku dobrou zhromadnosć.“

Z Pólskeje bě na swjedžen přijěť mjeztym 77lětny farar n. w. Joachim Nagel, kotryž bě hromadze z Janom Malinkom w lěće 2007 domizniski dzeń we Wojerowskej wosadze zrodził. Wot 1992 do 2012 bě wón farar w Janskej cyrkwi. Při tym bě rady kontakt z ludźimi na wsach pytať a sam serbsce wuknyť. Hač do džzensnišeho čuje so z Wojerowskimi kónčinami zwjazany. Wosebje lubuje na domizniskim dnju zhromadne spěwanje. „Z wjeselom widžu, kak so ludžo raduja“, wón wuzběhny. Z druhimi wobdźělnikami dožiwi, kak k zakónčnjeju swjedženja balony w serbskich barbach z postrowami do njebja stupachu.

Andreas Kirschke

Dźěći pěstowarnje „Krabat“ předstajichu program.

Foće: Andreas Kirschke

Počesćenje serbskeje samaritanki w Dobruši

W ródnej wsi Marje Simonoweje pomjatnu taflu wotkryli a pomnik postajili

Na léčnej soboće, 24. awgusta, je so w Dobruši južnje Budyšina počesćila ewangeliska Serbowka Marja Simonowa. Historiska wosobina bě sobuzatožerka sakskeho Čerwjeneho křiža a njesprócníwa samaritanka na bitwiščach 19. lětstotka.

Na 70 hosći, mjez nimi tójšto zastupjerjow Čerwjeneho křiža, je na swjedzeń składnostnje 200. narodnin Simonoweje do jeje ródneje wsi přichwatało. Swójba Proske, kotraž statok džensa jako wuspěšny dowolowy dom wjedže, bě bróžeň swjedzence a z wjele prócy wuhotowała. Wjesnjanosta Alexander Fischer powita zastupjerjow towarstwow a Serbow. Smyčkowy kwartet Budyskeje hudźbneje šule zahra „Fantaziju“ komponista Feliksa Brojera. Temu přizamkny so hodžinski přednošk historikarja Jürgena Helfrichta, kotryž bě w nadawku Čerwjeneho křiža wo Mari Simonowej slědźił a jeje biografiju wudał. Z tójšto fotami a dokumentami zamó Helfricht přihladowarjow putać a rysowaše wobšěrny wobraz samaritanki, kotraž bě so jako młodostna do Drježdźan podała, tam do byrgarstwa postupała a wulke připóznace docpěła (hlej tež PB 8/2024).

Před statokom při dróze přizamkny so wotkryće dwurěčneje wopomnjenskeje tafle. K temu so hišće dalši hosćo z blišje wokoliny přidružichu. Statok w Dobruši nosy z taflu nětko oficialnje titul „Sakska městnosć žonow“ projekta Krajneje rady žonow Sakskeje. Kaž zastupnica Friederike Berger při wotkryću praji, maja so takle historiske wuznamne wosobiny a jich skutkowanje do wědomja zwołać. Do tutej mjeztym hižo 40 městnosćow w Sakskej slušetej tež so-

Wopomnišćo za Marju Simonowu na starej nawsy w Dobruši

Foće: Lydija Maćijowa

trownja w Małym Wjelkowje a wopomnišćo dr. Marje Grólmusec w Radworju.

„Pocesćenje je tež za Serbow wosebity podawk“, praji społnomócnjena Sakskeje za serbske naležnosće dr. Madlena Malinkec. „Simonowa bě w léce swojeje smjerće 1877 znata wosobina mjez Serbami. Wona serbsku identitu čas žiwjenja njeje zabyta a tuž sym jara džakowna, zo je so jeje žiwjenje a skutkowanje wobšěrnje přeslědźiło a zjawnosći spřístupniło. Jeje zjawnemu wopominanju budže zawěsće tež pomjatna tafla dopomhać.“

Přiwuznu Angeliku Vogt z Dobruše, ko-

traž bě tež wo Simonowej slědźiła, fascinuje wosebje, zo je wona widzała nuzu a zo je njesebičnje zapřimnyła. „Tutón angažement za blišeho pomoc pytaćeho móhl sej kóždy tež džensa wothladać“, wona měni.

Tež gmejna Dobruša-Huska so do wopomnjeća zapřija a je so z pomocu simul plus wubědžowanja wo 5000 eurow spěchowanja za wopomnjenski swjedzeń a pomnik za Simonowu prócowała. Po wotkryću tafle podachu so wšitcy tuž pěši abo z kolesom na blisku staru nawjes. Tam je nastalo z ławkami přitulne zetkawanišćo. Wjesnjanosta Fischer wotkry pomnik Marje Simonoweje prajo, zo bě zawěsće tež tu jako džěćo so wuchodžowała. Pomnikkej přidaty je kamjeń, kiž runa so temu, kiž je so před lětom w Drježdźanach na wobnowjenym rowje Marje Simonoweje postajil. Na nim je taflička z QR codom, kiž wjedže z pomocu šmóratka na stronu Čerwjeneho křiža a biografiju Simonoweje. Škoda, zo njeje so tule na dwurěčnosć džiwalo. Wšako bychy hotowy přeložk na wopomnjenskeje tafli při ródnyj statoku předležo měli. Džeń wuklinča ze swjedženjom a dobrej bjesadu pod slónčnikami, kotraž běchu tež serbsce popisane.

Simonowa wosta čas žiwjenja serbsčiny swěrna. W Drježdźanskej Křižnej cyrkwi chodžeše na serbske kemše, kotraž so wot lěta 1848 štyri króć wob lěto tam swjećachu. Njech sej mnozy domoródní kaž tež turisća na swojim wuchodžowanju po Dobruši wosobinu Marje Simonoweje wotkryja. Wšako, kaž domoródní zwěščichu, scyła wědźeli njejsu, zo je tajka sławnajša wosobina w susodstwjewotrošću.

Lydija Maćijowa

Dobrušanski wjesnjanosta Alexander Fischer, zastupjerka Krajneje rady žonow Sakskeje Friederike Berger a zastupjer sakskeho Čerwjeneho křiža Thomas Klemp (wotlěwa) wotkrychu pomjatnu taflu před ródnyj domom Marje Simonoweje.

Posledni serbscy fararjo w serbskich wosadach sakskeje krajnej cyrkwyje (25)

Jan Malink w Hrodzišću (hač do 1994)

Jan Malink (Johannes Mahling) narodži so 30. julija 1956 w Budyšinje jako třeće ze sydom dźěći do serbskeje wučerskeje swójby. Jeho nan dr. Pětr Malink bě syn fararja we Łazu, wón skutkowaše pozdžišo jako serbski wědomostnik, lektor a spisowaćel. Jeho mać Kata rodź. Cyžec bě wučerska dźowka z Baćonja a skutkowaše předewšěm jako přeložowarka, lektorka a kulturnica. Syn Jan wopyta wot 1963 Serbsku zakładnu šulu, 1975 zložil maturu na Serbskej rozšěrjenej wyšej šuli w Budyšinje.

Wot 1975 do 1981 studowaše Jan Malink teologiju na cyrkwinskih seminarach w Naumburgu, Lipsku a Berlinje. Wikariat w Budyskej Pětrskej wosadze přizamkny so přidatne studijne lěto na Komenskeho fakulće w Praze. Wot 1. julija 1983 bě farski wikar w Hrodzišću, hdžež bu njedzelu třećeho adwenta, 11. decembra 1983, wot Budyskeho superintendenta Volkera Kressa a serbskeho superintendenta Siegfrieda Alberta ordinowany.

Wot lěta 1979 je Jan Malink woženjeny z Trudlu rodź. Grofic, kotraž pochadza ze serbskeje ratarskeje swójby z Chasowa. Jima narodži so pjeć dźěći: 1980 Marko, 1981 Madlena, 1982 Lubina, 1983 Jadwiga a 1989 Jurij.

W Hrodzišću čakachu na młodeho fararja wobšěrne twarske nadawki. Pod njelochkimi wobjestnosćemi NDRskeho časa, hdžež běchu rjemjeslnicy runje tak žadni kaž twarski material, poradzi so wobnowjenje wjacorych wosadnych twarjenjow. Fara so wutwari a zmodernizowa a tři bróžnje farskeho kubła dóstachu nowu třechu a nowy wobmjetk. Mnozy mužojo z wosady dźělachu dobrowólnje po sobotach sobu na wobmjetanju stareje kěrčowskeje murje. Cyrkej so 1991/92 wotwonka wobnowi.

Hrodzišćo bě w 1980tych lětach hižo w dalokej měrje přeněmčene, třo wodzacy mužojo pak běchu Serbja. Gmejnu nawjedowaše wjesnjanosta Jurij Čemjer, z Pozdec pochadzacy katolski Serb, kotryž z dobom Domowinskej skupinje předsydarješe. Předsyda prodrustwa bě Arndt Kowar, Serb ze susodneho Wuježka, bratr direktora Serbskeho muzeja Arnošta Kowarja a sobustaw Hrodzišćanskeho cyrkwinskeho předstejićerstwa. Zaslužnymaj mužomaj přidruži so młody serbski farar.

Serbske kemše swjećeše farar Malink měšačnje z něhdže dwaceći staršimi kemšerjemi z wosadnych wsow. Stajnje mjez nimi běštaj Měrćin Nowak-Njehorński a jeho mandželska Marta. Wjerški na serbskich kemšach běchu křćeńcy fararjec dźěći. Z tradiciju stachu so serbske kemše

Serbscy fararjo na Serbskim ewangelskim cyrkwinskih dnju w Hrodzišću 1987, wotlěwa: Jan Malink, Gerhard Wirth, Herbert Nowak, Siegfried Albert, Jan Paler a Gerat Lazar. W zastojnstwje skutkowaštaj tehdy hišće fararjej Albert w Budyšinje a Malink w Hrodzišću, tamni štyrjo běchu hižo na wuměnkju.

Foto: archiw PB, Cornelia Lux

jutrownu póndzelu popođnju ze zhromadnym kofejom po tym, na kotraž tež hosćo z druhich wosadow rady přijědzechu. 1987 swjećeše so w Hrodzišću 42. serbski ewangelski cyrkwinski dzeń.

Njedostatka serbskich fararjow dla měješe Jan Malink tež zamołwitosć za serbske kemše w susodnych wosadach, w Barće, Klukšu z Połpicami, Bukecach, Poršicach a Budyšinku. Zdobom bě přez tójšto lět předsyda Serbskeho ewangelskeho cyrkwinskeho dnja a tuž hłowny organizator kóždolětneho dwudnjowskeho zarjadowanja.

Nimo zastojnskeho dźěla wěnowaše so Jan Malink stawiznam Serbow a Łužicy. Šěroka je paleta temow, wo kotrychž do nowin a časopisow pisaše a na wšelakich zarjadowanjach přednošowaše. Z Hrodzišćanskeho časa matej so mjez publikacijemi wuzběhnyć studija wo Martinje Lutherje a Serbach (1983) a kniha wo žiwjenju Mikławša Andrickeho (1988), kotruž hromadže z mandželskej wuda. Nimo toho dźělaše na disertaciji wo swoim dźědźe, Łazowskim fararju Jurju Malinku, kotraž wosta přewrótka dla njedokónčena.

Do časa přewrótka w NDR Jan Malink aktiwnje zapřimny. W Hrodzišću a w Budyšinje sluješe nazymu 1989 k iniciatoram a akteram Noweho foruma. W Serbach angažowaše so w Serbskej narodnej zhromadźiznje a za Serbskim kulojtym bliždom. W nadawku tuteho zastupowaše Serbow při Centralnym kulojtym bliždom

w Berlinje, hdžež so 1990 hromadže ze svojim zastupjerjom Matom Šoftu na tydženskich wuradźowanjach wobdźěli. Jako nadžija reformowych mocow kandidowaše na kongresu Domowiny w měrcu 1990 za předsydu towarstwa, hdžež pak so tradicionalisća přesadźichu.

W zasozjednočenej Němskej pomhaše sobu nowe struktury w Serbach wutworić. Po založenju Załožby za serbski lud bě něšto lět člon Załožboweje rady. 1991 sluješe k znowazaložerjam Maćicy Serbskeje a 1994 založi so na jeho iniciatiwu Serbske ewangelske towarstwo.

Jan Malink wosta hač do lěta 1994 w Hrodzišću. Potom přesydlil so ze swójbu do Budyšina, hdžež skutkowaše najprjedy w Pětrskej a wot 2003 w Michałskej wosadze.

Z jeho wotchadom měšačne serbske kemše w Hrodzišću 1994 zańdžechu. Na jich městnje zarjadowachu so potom prawidlowne serbske wosadne popođnja w hospodliwym Kowarjec domje we Wuježku, na kotraž přichadzachu tež někotři wobdźělnicy ze susodnych wosadow Bart, Poršicy, Nosaćicy a Bukecy. Popođnja wotměwaše sup. Siegfried Albert z Budyšina hač do swogeho wotchada na wuměnk 2003 a potom hač do 2018 jeho naslědnik Jan Malink. Ze smjerću hosćicelow Arndta Kowarja 2010 a jeho mandželskeje Irmgard Kowarjoweje 2019 pominy so tute zetkanje Serbow we wuchodnym Budyskim kraju.

Trudla Malinkowa

Počesćenje Šeracha w Budyšinku

Sobotu, 7. septembra, spominachu wobydlerjo z Budyšinka a mnozy hosćo, wosebje fachowcy na polu pčolarstwa, na 300. narodniny Hadama Bohuchwała Šeracha (1724–1773). Jako serbski farar, wučenc, prirodospytnik a pčolar bě wón uniwersalny ženij swójeho časa. Wšelake přednoški dopołdnja w kulturnym domje, kotryž jeho mjeno njese, tole wobjednachu. Za Serbow je mjez druhim wažne, zo wuda 1770 přenju serbsku šulsku knižku, kiž so wospjet nakładowaše. Z tym zmóžni serbskim šulerjam wobšěrny přistup k wědže wo rěči, nabožinjě a prirodowědže. Wo tym žurnalist n. w. Sieghard Kozel ze Štrože w přednošku rozprawješe.

Po připołdnju wotmě so w cyrkwi krótka nutrnosc, kotruž měještaj wosadny farar Michael Ramsch a Serbski superintendent Krystof Rummel. Při tym so naspomni, zo je Šerach tež kěrluš zbasnił, wot kotrychž wjacore w Spěwarskich namakamy.

Na farskim dworje přizamkny so wotkryće pomnika za Šeracha. Džěči z Malešanskeje Witaj-pěstowarnje a dujerjo z Poršic swjatočnosť wobrubichu. Znaty prirodowědnik prof. dr. Bernhard Klausnitzer wuzběhny w swojej swjedźenskej narěči wažnu rólu Šeracha při sledženju na polu pčolarstwa we 18. lětstotku. Wědomostnicy po cyłym swěće maja připóznac, zo steji kolebka kóždoho sledženja na tutym polu w Budyšinku, rěčnik praji. Nimo druhich přednjese předsyda Domowiny Dawid Statnik postrowne słowo. Městopředsyda towarstwa Serbskeje pčólnicy Frank Wowčer a dołholětny člon towarstwa Jan Waw-

rik počesćištaj Šeracha z różowej šklu při pomniku, kotrehož nastajenje je bywši Malešanski wjesnjanoša Günter Sodian inicirował a Založba za serbski lud spěchowała. Zastupjerka Šerachec swójby, knjeni Saggau, sadzi symbolisce za pomnikom lipu, kotraž wotnětka Šerachowa lipa rěka. Wšitcy přitomi běchu na kóncu na kofej a tykanc do „Doma Šeracha“ přeprošeni.

Ludwig Sachs

Po wotkryću pomnika Šeracha w Budyšinku

Foto: Ludwig Sachs

Nutrnosc we Wendlandže

Lětuše „Wendtage“ w Hannoverskim Wendlandže stej towarstwje Wendischer Freundes- und Arbeitskreis a Rundlingsverein 23. a 24. awgusta w Schreyahnje pola Lüchowa woswjećiloj. Wjeska słuša k najlěpje zachowanym kulowcam. Na programje stejachu přednoški, bjesadny wječork, wjedženje po kulowcu, wustup drastoweje skupiny a jězba z konjacym zapřahom k zajimawym městnosćam we wokolinje.

Sobota zahaji so z nutrnoscju pod hołym njebjom z fararku Sarah Baumgärtner z Wustrowa. Pod starymi dubami srjedz kulowca běchu wołtar, pišće a ławki nastajene. Pult bě ze zelenym paramentom pyšeny, kotryž bě Spěchowanske towarstwo za serbsku rěč w cyrkwi loni darilo a kotryž ma trojorěčny napis, mjez druhim w drjewjańščinje. Fararka powita 20 kemšerjow z wokolnych dworow. Za předowanje bě koleso swojeje džowki sobu přiwjezła. „Kotra stpica kolesa drje ma najwjetšu čezu njesc?“, woprašo so přitom-

nych. To je wězo přeco delnja, ale za stabilitu kolesa su wšitke stpicy trěbne. Příklad kolesa přenjeso fararka na wjesnu formu kulowca. Kóždy dom je sobu zamotwity, zo so cyłemu kulowcu derje wjedže a zo so ludžo rady na nawsy zetkawaja a zhromadnje swjeća.

Po něskimaj kěrlušomaj čitaše Werner Měškank psalm 23 serbsce. Po tym přednjese Wótčenaš w drjewjańščinje, kotryž bě Choćebuske spěchowanske towarstwo loni na wosebite kartki čišćeć dało. Dale rozprawješe wo rěčnych prócowanjach w cyrkwiskim wobłuku w Delnej Łužicy a skedźbni na komponista Jana Krygarja, kotrehož melodie so po wšěm swěće spěwaja. A capella zanjeso na kóncu kěrluš „Jan Bogu we tej wušynje“, štož kemšerjo z prikleskom mytowachu. Rady woni jako dopomnjenku kartku z Wótčenašom w drjewjańščinje, rěči swojich słowjanskich prjedownikow, sobu wzachu.

Werner Měškank

Ochranowske hesła 2025

Hesła Ochranowskeje bratrowskeje wosady přewodźuja serbske křesćanske swójby přez lěto. Wudaće za klětu je nětko w Ludowym nakładnistwje Domowina wušto w zhromadnym dźěle ze Serbskim ewangelskim towarstwom. Zešiwk ptaći 2,50 euro a je mjez druhim w Smolerjec kniharni w Budyšinjě na předań. **PB**

Konferenca w Budyšinje

Wot 17. do 19. septembra wotmě so w Budyskim Serbskim muzeju konferenca Eu-CuComm pólskich pomnikoškitarjow. Serbski sup. n. w. Jan Malink poda w zahajenskim přednošku přehlad wo stawiznach Hornjeje Łužicy, wosebje wo jeje cyrkwiskich stawiznach a narodnej zestawje. Wón naćisny wobraz ewangelsko-katolskeje a serbsko-němskeje krajiny, z kotrejež njeje ženje namóc wuchadźała. Na druhim dnju konferency wjedžeše Malink 40 wobdźělnikow po Budyskim starym měsće, při čimž konkretizowaše w Pěterskej a Michałskej cyrkwi zasadne wuprajenja přednoška. Direktorka Serbskeho muzeja Christina Boguszowa přepryso wobdźělnikow na aktualnu wustajeńcu wo profesorje Eberhardže Dućmanje w muzeju, kotryž bě na polu kładžiteho twarstwa w Hornjej Łužicy sledžił. Nawoda konferency bě farar Cezary Królewicz z Lubanja. **Jan Malink**

Swjedžen w Ptačecach

Žnjowodzakny a drastowy swjedžen ze serbsko-němskimi kemšemi bě w Ptačecach podawk, kiž 22. septembra popołdnju maťu wjesnu cyrkej nimale hač na poslednje městno pjelnješe. Wosadny farar dr. Stefan Reichelt předowaše. Martina Pečikowa, Marija Šoćic, dr. Justyna Michniuk a Manfred Hermaš kaž tež skupina džěci w serbskich drastach čitachu hornjoserbsce, delnjoserbsce a němsce. Kemšam přizamkny so zhromadne kofejpiće na nawsy z wubědžowanjom wo najwjetši kirbs. Jedna z překwapjenkow bě spěwna a hudźbna skupina Złokomorowska přaza z mnohimi znatymi serbskimi pěsnjemi. **Werner Měškank**

Z předsydstwa SET

Wutoru, 24. septembra, wuradźowaše předsydstwo SET w Serbskim domje w Budyšinje. Přitomni zběrachu ideje za klětuši Serbski ewangelski cyrkwinski dzeń w Husce. Lětuši projekt, nahrawanje kěrlušow za Serbski rozhlós z chórom Budyšin, je wotzamknjeny a je so derje radžił. Nahrawane kěrlušy so so MDR přeodal. Za 2025 planuje so dalewjedženje projekta. Přichodnej předewzaći SET stej dźělarnička Bjesadow 26. oktobra w Bukecach a hłowna zhromadźizna 31. oktobra w Njeswačidle. **Měrćin Wirth**

Powěšće

Lětstotki stare narowne pomniki při cyrkwi w Delnim Wujězdze so nětko restawruja. Dźěla wuwjěže kamjenjecsar Hans-Joachim Herbig z Wostrowca. Foto: Andreas Kirschke

Chwaćicy. Lětuši Smolerjowy dzeń wěnowaše Spěchowanske towarstwo Smolerjec kniharnje 150. narodninam Oty Wićaza, kotryž bě so jako syn wučerja w Chwaćicach narodził. Pod hesłom „Chwaćicy w dopomnjenkach Oty Wićaza“ wjedžeštaj předsyda Franc Šěn a basnica Měrana Cušcyňa 16. awgusta wobdźělnikow k šěsć wšelakim stacijam we wsy. Popołdnje wuklinča z bjesadu we Wulkej Dubrawje.

Trjebin. Ze swjedenjom na statoku Hanza Šustera wopominachu 1. septembra 114. narodniny znateho serbskeho dudaka. Dzeń zahaji so z dwurěčnymi kemšemi, kotraž swječeštaj fararka Jadwiga Malinkowa a predikant Manfred Hermaš. Přizamkny so dworowy swjeden, na kotrymž mjez druhim skupina Přezpólni hosći ze serbskimi spěwami zawjeseli.

Budyšin. Njedzela, 1. septembra, zhromadzi so něhdže 40 wobdźělnikow k modlitwe na židowskim pohrjebnišću na Muža-

kowskej. Tradicionelny kadiš spěwaše kantor Michal Foršt z Prahi. Čicho pomodlichu so tež za wopory wójny w Israelu. 1990 wot Hansa-Eberharda a Petry Kaulfürsteca založena nutrnost wotmě so lěta 35. raz. Po zwučenym wašnju položichu přítomni na kóncu kamuški na narowne pomniki.

Budyšin. Nowe serbske kěrlušy wusylaše serbski rozhlós MDR njedzela, 8. septembra, přeni raz w nabožnym wusylanju z fararku Jadwiga Malinkowej. Dwanaće kěrlušow ze Spěwarskich a ze „Zernički“ bě Serbski wosadny zwjazk lěta w meji w Tuchorskej cyrkwi z chórom Budyšin natočić dať. Hudźbny přewod na piščelach měješe Budyska kantorka Yuko Ikeda. Nowe kěrlušy je wosadny zwjazk w awgusće serbskemu rozhlósej přepodať. W přichodže so wone w ewangelskich nabožnych wusylanjach rozhlósa wužiwa.

Budyšin. Wo nabožnych njeměrach w Bukcach we 18. a 19. lětstotku přednošowaše Lubina Malinkowa 10. septembra w měščanskim archiwje. Po tym referentka hišće wustojnje na prašenja něhdže 20 serbskich a němskich připošluharjow wotmołwi.

Ralbicy. Štwórtk, 19. septembra, přednošowaše Lubina Malinkowa na Ralbicanskim Radlubinje před wuměnkarijami tamnišeje wosady wo Ochranowje a jeho wuznamje za Serbow. Prawidłownje zetkaja so rentnarjo tam dopołdnja ke kemšam a po tym k zhromadnje snědani a bjesadze. Spožčenje titula „swětowe kulturne herbstwo“ bě jich pohnuło, so bliže z tematiku zaběrać. Někotryžkuli wopytowar na kóncu dopołdnja přeće zwurazni, sej tam doječ a sej městačko wobhladať.

Budyšin. Něhdže połsta zajimcow wobdželi so 21. septembra na serbskim wodženju po Tuchorskim pohrjebnišću. Při 15 wuzwolonych rowach porěčeštaj Trudla Malinkowa a Jurij Łušćanski wo žiwjenju a skutkowanju tam pochowanych Serbow. Naposledk połoži so na kóždy row róža ze seklu w serbskich barbach.

Dary

W awgusće je so darilo za Serbske ewangelske towarstwo 100 eurow a 25 eurow a za Pomhaj Bóh 85 eurow, 25 eurow a 5 eurow. Bóh žohnuj dary a darcelow.

Spominamy

Před 225 lětami, 17. oktobra 1799, narodzi so pedagoga **Johann Gottlieb Drefler** jako syn kłamarja we Wjazońcy. Po wuchodženju šule bě najprjedy pomocnik wučerja w Póckowach, wopyta potom Budyski

gymnazij a studowaše filozofiju a teologiju w Lipsku. Wot 1828 zastupowaše tři lěta fararja Pětriskeje wosady w Budyšinje, po tym bě wot 1831 nimale tři lětdžesatki direktor Krajnostawskeho wučerskeho seminarara w Budyšinje. Drefler bě nahladny a woblubowany pedagoga. Postara so wo to, zo knježeše na seminarje wotewrjene a humanistiski duch. Wosebitu kedźbnost wěnowaše tež spěchowanju serbskich seminaristow. Předewšěm jeho zaslužba je, zo přistajichu 1834 na seminarje wučerja za serbsku řeč. Za jeho čas jako direktor absolwowaše wjace hač sto serbskich šulerjow seminar. Z tym je jako Němc rozsudnje k spěchowanju serbskeho šulstwa w Hornjej Łužicy přinošowať. Přecělsce zwjazany bě z někotrymi serbskimi wótcincami kaž z fararjom Handrijom Brósku w Budestecach. Wón zemrě 1867 w Budyšinje a je na Tuchorju pochowany. Tam je so jeho narowny kamjeň do džensnišeho zdžeržať. Tež jeho ródny dom we Wjazońcy, Dorfweg 19, hišće steji. T.M.

Přeprašujemy

- 06.10. 19. njedzela po Swjatej Trojicy**
10.15 kemše z Božim wotkazanjom w Budyšinje w Michatskej cyrkwi (sup. n. w. Malink) z kemšemi za džěci (Leńka Meyerec)
- 13.10. 20. njedzela po Swjatej Trojicy**
12.00 nutrnost w serbskim rozhlósu (sup. n. w. Malink)
- 24.10. štwórtk**
18.30 Bjesada na farje w Bukcach
- 26.10. sobota**
14.00 džěłarnička Bjesadow w Bukcach
- 27.10. 22. njedzela po Swjatej Trojicy**
09.30 serbsko-němske kermašne kemše w Slepom (fararka Malinkowa)
- 31.10. Reformaciski swjeden**
12.00 nutrnost w serbskim rozhlósu (sup. Rummel)
- 14.00 Hłowna zhromadźizna Serbskeho ewangelskeho towarstwa w Njeswaćidle
- 14.00 namša z Bóžym blidom w Janšojcach (farať Jachmann)

W nowembrje wusyla so ewangelske Nabožne słowo k dnjej w serbskim rozhlósu.

- 02.11. sobota**
17.00 „Swjatok“ Bjesady na farje w Rakecach z přednoškom
- 03.11. 23. njedzela po Swjatej Trojicy**
10.15 kermašne kemše z Božim wotkazanjom w Budyšinje w Michatskej cyrkwi (sup. n. w. Malink) z kemšemi za džěci (Leńka Meyerec)
- Terminy zestajila
Serbska superintendentura*

Pomhaj Bóh
časopis ewangelskich Serbow
ISSN 0032-4132

Wudawaćelej: Serbski wosadny zwjazk, Farski puć/Pfarrweg 6, 02633 Hodźij/Göda; Serbske ewangelske towarstwo z.t., Priwatny puć/Privateweg 21, 02625 Budyšin/Bautzen
Zamohwita redaktorka: Trudla Malinkowa, Goethowa/Goethestraße 40, 02625 Budyšin/Bautzen (tel./fax: 03591 600711, e-mail: PomhajBoh@gmx.de)
Čiśc: Lessingowa čišćernja, Kamjenc
Vertriebskennzeichen: 2 B 13145 E
Zhotowjenje a rozšěrjenje: Ludowe nakładnistwo Domowina, Tuchmacherstr. 27, 02625
Abonement a dary: Serbske ewangelske towarstwo, Kreissparkasse Bautzen
IBAN: DE03 8555 0000 1000 0831 67
BIC: SOLADES1BAT

Pomhaj Bóh spěchuje so wot Załožby za serbski lud, kotraž dóstawa lětnje přiražki z dawkowych srědkow na zakładze hospodarskich planow, wobzamknjenych wot Němskeho zwjazkowneho sejma, Krajneho sejma Braniborskeje a Sakskeho krajneho sejma.
Lětny abonement plaći 15 eurow.